

alimara

REVISTA DE TREBALL SOCIAL
NÚMERO 48 / SEGONA ÈPOCA / DESEMBRE 2001

**Consell
de Mallorca**

alimara

Núm. 48

Segona època, desembre 2001

Edita: Consell de Mallorca
Departament de Serveis Socials
General Riera, 67
07010 Palma
Tel: (971) 76 07 62
Fax: (971) 76 19 52

Equip editor: Jaume Mateu Martí
Catalina Garcia Garí

Portada: Sense títol
Miquel Clàr Oliver

Maquetació
i impressió: Esment, centre especial de treball d'Amadip

Dipòsit legal: PM-128-1987

ISSN: 1778-2166

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

LA CONSELLERIA DE TREBALL I FORMACIÓ I LA INSERCIÓ DE LES PERSONES AMB DISCAPACITAT

Joan Miquel Fiol Torres
Tècnic de la Xarxa Pública d'Orientació
del Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB)

El present article consta de dues parts diferenciades: Primer es fa una breu anàlisi de la situació i contractació del col·lectiu en el mercat laboral en aquests darrers anys comparant-lo a la resta de persones que el formam, on es veu l'augment quantitatiu i qualitatiu de la contractació i la seva participació en les empreses ordinaries, per posteriorment veure el que s'ha fet des de la Conselleria de Treball. Primer es veu quins ajuts s'han fet als Centres Especials d'Ocupació i els ajuts a autònoms. Després es relaciona i analitza la feina dels diferents serveis d'orientació i inserció laboral, posant esment amb el Treball amb Suport com a metodologia optima per a la inserció del col·lectiu en l'empresa ordinaria. També es fa referència als serveis d'acompanyament a la formació, com a recursos per apropar més el col·lectiu a recursos normalitzats, per posteriorment relacionar els serveis que s'han posat en funcionament de cara al període 2001-2002, serveis específics que formen part de la Xarxa Pública d'Orientació. Al final s'exposen els cursos de formació que s'han aprovat, que representen l'instrument per tal d'augmentar el nivell d'ocupabilitat de les persones amb discapacitat.

INTRODUCCIÓ

Tal com recull el Pacte per a l'ocupació, la cohesió social i el foment de l'economia productiva a les Illes Balears¹, signat en data 12 de gener de 2000 per part del Govern de les Illes Balears- Conselleria de Treball i Formació, la Confederació d'Associacions Empresariales de les Balears (CAEB), la Confederació de la Petita i Mitjana Empresa de Mallorca (PIME), Comissions Obreres (CC.OO) i la Unió General de Treballadors (UGT), la inserció de les persones amb discapacitat necessita d'unes actuacions específiques; serveis i programes que han de tenir lloc en diferents dispositius i situacions.

En el primer aniversari d'aquest Pacte, es varen incloure una sèrie d'annexos, cada un d'ells per a diferents col·lectius, i a l'annex 2², es fa referència a la voluntat de dur a terme accions i actuacions distintes que han de permetre

que aquest col·lectiu, persones amb discapacitat, tingui més facilitats a l'hora d'inserir-se al mercat laboral. Des de la Conselleria de Treball i Formació s'han dut a terme tot un seguit de mesures i ajudes a diferents àmbirs, però que totes elles s'han fet per tal de millorar l'accés de les persones amb discapacitat al mercat laboral.

LA SITUACIÓ DE LES PERSONES AMB DISCAPACITAT AL MERCAT LABORAL BALEAR

El col·lectiu de persones amb discapacitat que estan en edat laboral a les Illes Balears a l'any 2000, era de 17.775 persones segons l'IBAS³. Aquesta quantitat representa el 2'93% del total de la població en edat laboral a les Illes (606.110 persones)⁴.

Pel que fa a les contractacions, l'evolució en els darrers anys, el següent quadre ens la indica:⁵

<i>Contractes a discapacitats segons modalitat de contractació</i>	<i>any 1998</i>	<i>any 1999</i>	<i>any 2000</i>
	Total	Total	Total
Contractes Indefinits			
Discapacitats	200	275	261
Subtotal contractes indefinits	27.260	35.922	34.564
Contractes de durada determinada			
Discapacitats	72	122	192
Discapacitats en CEE	204	200	210
Subtotal Durada Determinada	285.641	328.375	350.140
TOTAL CONTRACTES PERSONES AMB DISCAPACITAT	476	597	663
Total contractació	312.901	364.297	384.704

S'observa com el nombre de contractacions de les persones amb discapacitat ha anat en augment, de la mateixa manera que ho han fet el total de contractacions: l'any 1998 el total de contractacions del col·lectiu representa el 0'15% del total de les contractacions; l'any 1999 el 0'16% i el 2000, el 0'17%. Per tant veiem com d'any en any, a més d'haver-hi més contractes per a discapacitats, aquests contractes són més representatius dins el total de les contractacions.

L'any 1999 va ser l'any en el qual hi va haver canvis qualitius molt importants en la contractació: mentre el nombre de contractes en centres especials d'ocupació es manté, el de contractes en l'empresa ordinària experimenta una pujada considerable i així es passà dels 272 contractes (entre indefinits i de durada determinada) als 397 (un 45'95% més). Però ens trobam que l'any 2000 aquesta quantitat de contractes en l'empresa encara manté una pujada considerable, passant als 453 contractes (un 66'54% més respecte a l'any 1998).

Un altre aspecte a tenir en compte és el fet que l'any 2000 els contractes indefinits per a discapacitats representa el 39'36% del total de contractes per a

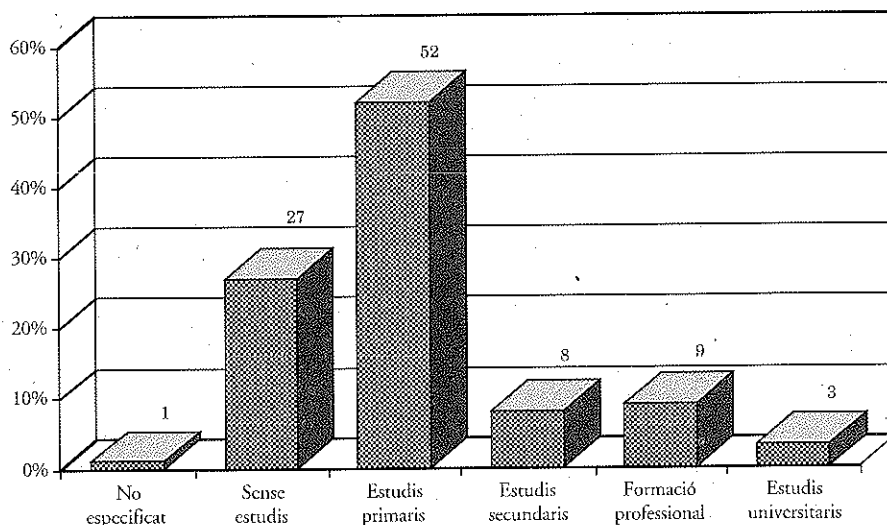
discapacitats. Si això ho comparem amb què el total de contractes indefinits representa el 8'98% del total de la contractació, ens trobam que en general la situació laboral de les persones amb discapacitat a les illes és més estable que la de la resta de persones.

Com veim, els nivells de contractació han augmentat qualitativament: la inserció en empreses ordinàries permet una major inserció de les persones amb discapacitat en tots els àmbits de la seva vida, a la vegada que no els deixa al marge de l'evolució del mercat laboral. La integració en l'empresa ordinària es planteja com un objectiu per a la inserció pura i normalitzada d'aquest col·lectiu, i des del Pacte per a l'Ocupació es va plantejar com a objectiu per al col·lectiu.

Dins el col·lectiu de persones amb discapacitat, hi ha un grup de persones a les quals la inserció en empreses ordinàries, resulta difícil degut a la discapacitat que pateixen. Per això s'insereixen en centres especials d'ocupació, centres de producció i amb competència en els que un alt percentatge de les persones que hi treballen són persones amb discapacitat, i per tant no són considerades com a empreses ordinàries. Com es veu al quadre, els contractes en aquests centres s'han anat mantenint al llarg d'aquests darrers anys.

Fiins aquí el que fa al nombre i tipus de contractació. Per altra banda ens trobam que les persones amb discapacitat que s'insereixen (un 23%)⁶, s'insereixen majoritàriament en llocs de feina que no requereixen d'una qualificació molt elevada, ja que generalment es tracta de persones que tenen un nivell baix de qualificació:

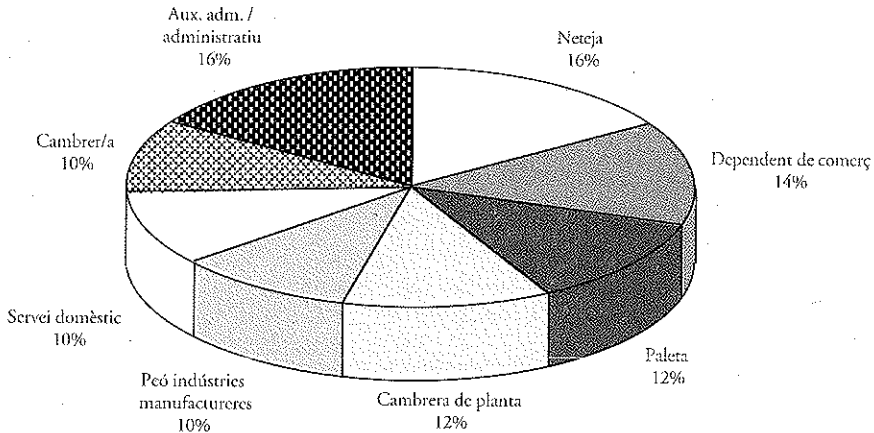
Nivell d'estudis de les persones amb discapacitat (percentatges)

Com es veu al gràfic⁷, el 79% de la població amb discapacitats té, com a màxim, estudis primaris, fet aquest que condiona bastant la seva inserció

laboral, ja que el seu nivell de qualificació no els permet inserir-se en ocupacions que requereixen d'un cert nivell de qualificació. Tan sols un 20% del col·lectiu té un nivell superior als estudis primaris i les ocupacions en les quals s'insereixen no es corresponen amb el seu nivell, per tant s'insereixen en ocupacions en precari, tal com es pot deduir del quadre:⁸

Ocupacions de les persones amb discapacitat

Davant aquesta situació dels discapacitats enfront del mercat laboral de les Illes, ens trobam amb que les pensions i ajudes que reben quan no treballen, per la seva condició de persones amb discapacitat, poden representar més o menys un 80% del sou que rebrien en el cas que ho fessin: ens trobam que l'esforç que els implica treballar (a nivell de temps, despeses de transport, dietes...) no els compensa i així ens trobam amb una borsa d'aturats permanents que esperen rebre una oferta de treball que els compensi econòmicament. Moltes de les persones que es troben en aquesta situació opten per fer algunes feines dins l'economia submergida⁹

MESURES, AJUDES I FINANÇAMENTS DUTES A TERME PER LA CONSELLERIA DE TREBALL I FORMACIÓ, EN EL MARC DEL PACTE PER A L'OCUPACIÓ.

S'han fet actuacions en referència als Centres Especials d'Ocupació (així ho recull l'annex 2 del primer aniversari del Pacte per a l'Ocupació). Tal com hem vist al quadre de contractacions, les contractacions que es fan des dels centres especials d'ocupació representen un percentatge important dins el total de les contractacions de les persones amb discapacitat. Pel que fa aquests centres especials d'ocupació, al BOIB núm. 58, de 15 de maig de 2001, hi ha l'Ordre del Conseller de Treball i Formació, de 20 d'abril de 2001, per la qual es regulen ajuts i subvencions públics destinats al foment de la integració laboral de persones amb discapacitat en centres especials d'ocupació i feina autònoma.

A la citada ordre s'exposen les accions que poden rebre algun tipus d'ajuda:

Per als centres especials d'ocupació:

a) Projectes generadors d'ocupació:

- per assistència tècnica: estudis de viabilitat, organització, comercialització, anàlisi, auditories...
- per sufragar la inversió fixa en projectes d'interès social
- per a la subvenció parcial d'interessos dels préstecs

De moment s'han tramitat 111.252.997 pessetes per a aquestes accions.

b) Per mantenir llocs de feina:

- subvencions del 50% del salari mínim interprofessional
- subvencions per adaptar llocs de feina i eliminar barreres arquitectòniques
- subvencions per equilibrar i sanejar el finançament dels centres especials d'ocupació
- subvenció per tal que aquests centres puguin rebre assistència tècnica per al manteniment de llocs de feina.

De moment s'han tramitat 69.000.000 pessetes per a aquestes accions.

c) Per a la constitució de treballadors minusvàlids desocupats com a autònoms (un 5% dels ocupats, ho són com a autònoms)¹⁰

- Subvenció parcial dels interessos dels préstecs de les entitats de crèdit

Fins al moment s'han tramitat 7.800.000 pessetes per a aquestes accions.

En total fan 188.052.997 pessetes per a les tres accions.

Però, com ja hem vist, la integració en l'empresa ordinària es planteja com un objectiu prioritari dins el Pacte per a l'ocupació i per tant també per a la inserció pura i normalitzada d'aquest col·lectiu.

Tal com indica la Dra. Maria Pallisera, molts formadors i professionals que treballen amb el col·lectiu es troben en la contradicció de treballar per a la integració en la comunitat des de fora de la mateixa. En aquest àmbit protegit, si s'hi roman un temps, es pot caure en un ambient molt acadèmic i fins i tot infantilitzador per als usuaris.¹¹

En aquest sentit des de la Conselleria de Treball i Formació s'han cofinançat, juntament amb la Unió Europea-Fons Social Europeu dins l'eix 7 mesura 1, de l'objectiu 3, tota una sèrie de serveis d'orientació i inserció laboral, que treballen per tal que la inserció del col·lectiu dins l'empresa ordinària sigui el més profitosa possible. En la convocatòria 2000-2001 es varen aprovar aquests serveis:

ENTITAT	SERVEI	LLOC
UNAC	Servicio de apoyo a la inserción laboral de personas con discapacidad física, psíquica y sensorial	PALMA
UNAC (mitjançant AMADIP-ESMENT)	Servei d'orientació vocacional de persones amb retard mental	PALMA
UNAC (mitjançant ASPAS)	Servei de suport a la formació ocupacional ordinària i a la inserció laboral de persones amb discapacitat auditiva	PALMA
AJUNTAMENT DE PALMA (juntament amb COORDINADORA i AMADIP)	Segle XXI-Servei d'orientació i suport inserció laboral persones discapacitat psíquica	PALMA
ASPROM	Servicio de información, orientación y asesoramiento laboral	PALMA
CONSELL DE MALLORCA (juntament amb INTRESS, COORDINADORA i ASPAS)	ERGON: orientació, formació i inserció laboral de persones amb discapacitat	MALLORCA (PALMA, INCA, MANACOR)
IFES-UGT	Servicio de orientación	PALMA
AJUNTAMENT DE CALVIÀ	Servicio de acompañamiento a la inserción laboral	CALVIÀ
COORDINADORA DE MINUSVALIDS DE MENORCA	Projecte de formació per a la integració laboral.	MENORCA
COORDINADORA (Fedaració Balear de persones amb discapacitats)	Programa de suport a la inserció laboral per a persones amb discapacitats	EIVISSA

Totes les actuacions d'aquests serveis d'orientació tenen un tractament de la inserció de l'usuari amb el qual es tendeix cap a la globalitat i la integralitat:

- Treball amb el Departament d'Orientació de l'Institut d'Educació secundària que deriva el cas o amb els Serveis Socials corresponents, per tal de començar a treballar des d'una perspectiva els més integral possible.
- Treball amb la família (bàsic per tal que aquest procés sigui òptim)

- Treball amb l'usuari a nivell d'hàbits de tot tipus, necessaris per a la seva inserció en tots els àmbits.
- Treball amb l'usuari en coneixements bàsics i específics.
- Treball amb suport com a metodologia específica per a la inserció en una empresa ordinària, que implica treballar amb els empresaris i amb els altres empleats de l'empresa.

Es treballa per tal de facilitar la seva màxima autonomia a la vida adulta: la integració laboral és un factor fonamental en la participació en la societat, però no és suficient. La tendència és fer un tipus d'accions per tal d'aconseguir que l'usuari assumeixi una independència en els diferents àmbits de la seva vida: són serveis que deixen de banda la sobreprotecció, per tal de deixar créixer a la persona.

En el període novembre del 2000 fins a octubre del 2001, han passat un total de 741 usuaris per aquests serveis i després d'haver realitzat amb ells totes les accions d'orientació individualitzades, s'han fet un total de 261 contractes.¹²

Moltes d'aquestes actuacions d'inserció que es duen a terme en empreses, es fan gràcies als empresaris que accedeixen a contractar a persones amb discapacitat amb tots els avantatges fiscals que això suposa. El treball amb els empresaris per part dels serveis representa un esforç considerable, però permet, sempre que l'empresari hi accedeixi, tenir una borsa d'empreses que contracten a persones amb discapacitat.

Encara s'ha arribat més enfora, no tan sols es procura la inserció laboral en l'empresa ordinària, també s'ha anat a cercar la participació del col·lectiu en recursos ordinaris de formació. Coordinadora- Federació Balear de Persones amb discapacitat, l'Ajuntament de Calvià i la UNAC-ASPAS procuren l'accés d'aquest col·lectiu als cursos als quals pot anar qualsevol persona encara que no tenguí cap tipus de discapacitat.

AJUNTAMENT DE CALVIA	Servicio de acompañamiento a la formación.	CALVIA
COORDINADORA	Programa de suport a la formació	PALMA
UNAC (mitjançant ASPAS)	Servei de suport a la formació ocupacional ordinària i a la inserció laboral de persones amb discapacitat auditiva	PALMA

Des d'aquests programes, a més de donar suport al procés formatiu amb assessorament al professorat i amb adaptacions curriculars que puguin facilitar l'aprenentatge dels continguts del curs per part de l'usuari, s'assessora sobre la supressió de barreres arquitectòniques a acadèmies i centres de formació, informant i assessorant els propietaris de les qüestions a tenir en compte. Per tant, en certa manera es lluita perquè les persones amb discapacitat puguin tenir accés a totes les accions formatives (en la mesura del que sigui possible, en funció del tipus i grau de discapacitat) i per ampliar l'oferta formativa específica per al col·lectiu, aprofitant-se de l'oferta general i així rompre amb la contradicció de treballar per a la integració en la comunitat des de fora de la mateixa.

De cara al període novembre 2001 – octubre 2002, es publicà la convocatòria de serveis, Ordre del Conseller de Treball i Formació de dia 26 de juliol de 2001 (BOIB núm. 92 de 3 d'agost de 2001), i s'han aprovat els següents serveis per a persones amb discapacitat:

Tots aquests serveis han passat a ser serveis específics de la Xarxa Pública d'Orientació, que s'ha posat en funcionament el mes de novembre passat.

ENTITAT	SERVEI	LLOC
UNAC-ASPAS-AMADIP	Servicio de apoyo a la inserción laboral de personas con discapacidad física, psíquica y sensorial	PALMA
AJUNTAMENT DE PALMA	Segle XXI-Servei d'orientació i suport inserció laboral persones discapacitat psíquica	PALMA
ASPROM	SELADIS: Servicio de información, orientación y asesoramiento laboral	PALMA
CONSELL DE MALLORCA (juntament amb INTRESS, COORDINADORA i ASPAS)	ERGON: orientació, formació i inserció laboral de persones amb discapacitat	MALLORCA (PALMA, INCA, MANACOR, LLUCMAJOR)
AJUNTAMENT DE CALVIA	Servicio de acompañamiento a la formación y a la inserción laboral	CALVIA
CONSELL INSULAR D'EIVISSA I FORMENTERA	SAIL-PD: Servei d'assessorament i inserció laboral per a persones amb discapacitats.	EIVISSA I FORMENTERA
COORDINADORA (Fedaració Balear de persones amb discapacitats)	ZENIT: Servei de suport a la formació per a persones amb discapacitat	PALMA
COORDINADORA (Fedaració Balear de persones amb discapacitats)	Programa de suport a la inserció laboral per a persones amb discapacitats	EIVISSA

Aquests serveis d'orientació necessiten, per a la inserció dels seus usuaris, recursos de formació. Des de la Conselleria de Treball i Formació es cofinancen, juntament amb la Unió Europea-Fons Social Europeu, diferents accions formatives. Algunes d'elles es duen a terme per institucions que també tenen servei d'orientació i per tant són projectes integrals, com és el cas de l'ERGON, del Consell de Mallorca o els cursos de l'UNAC.

Cal destacar que, com ja es fa des de fa uns anys, la Conselleria de Treball i Formació cofinança, un programa que es porta a terme des de la Conselleria d'Interior per a la formació de persones amb discapacitat, per tal d'inserir-se dins

l'Administració Autònoma. Al llarg d'aquest darrer any hi han passat unes 150 persones de les quals s'han inscrit unes 28¹³.

En total la Conselleria de Treball i Formació s'ha gastat uns 480 milions de pessetes, que representa un 20% del total del pressupost de serveis d'inserció laboral i accions formatives. Si tenim en compte que el col·lectiu de persones amb discapacitat representa el 2'93% de la població de les Illes Balears, estarem d'acord que l'esforç que es fa a nivell de pressuposts és considerable, ja que possiblement és el col·lectiu que rep més doblers per possibilitar la seva inserció laboral.

Esperant que els esforços dedicats per part de les institucions i entitats, tant públiques com privades que treballam per a la participació en tots els àmbits de les persones amb discapacitat, continuïn tenint els seus fruits i que l'evolució que hem tingut darrers anys vagi creixent.

NOTES

¹ Pacte per a l'ocupació, la cohesió social i el foment de l'economia productiva a les Illes Balears. Gener de 2000. Conselleria de Treball i Formació. Govern de les Illes Balears.

² Pacte per a l'ocupació, la cohesió social i el foment de l'economia productiva a les Illes Balears. Gener de 2001. (primer aniversari). Conselleria de Treball i Formació. Govern de les Illes Balears.

³ Estudi de les necessitats de formació i integració laboral de les persones amb discapacitat a les Illes Balears. Govern de les Illes Balears. Conselleria de Benestar Social- IBAS –Fundació ONCE. Editat per Fundosa Social Consulting. Octubre 2000. Pàg. 23.

⁴ Font: EPA.INE (Mitjana de la població activa a les Balears de l'any 2000).

⁵ Font: INEM. Elaboració; Observatori Laboral SOIB.

⁶ Estudi de les necessitats de formació i integració laboral de les persones amb discapacitat a les Illes Balears. Pàg. 42

⁷ Estudi de les necessitats de formació i integració laboral de les persones amb discapacitat a les Illes Balears. Pàg. 45

⁸ Ibidem. Pàg. 49.

⁹ Ibidem. Pàgs. 42 i 68.

¹⁰ Estudi de les necessitats de formació i integració laboral de les persones amb discapacitat a les Illes Balears. Pàg. 44.

¹¹ Pallisera Díaz, M: Els reptes de la transició a l'edat adulta i vida activa a Formació i inserció per a persones amb discapacitat. Editat pel Govern Balear. Conselleria de Treball i Formació. 1999. Pàg. 9.

¹² Aquestes dades no són oficials, perquè encara no es disposa de totes les memòries finals dels serveis.

¹³ Dades no definitives.